

Kainuun kaivosalan aktivointihanke

MYR § 15

Hakijana on Kainuun ETU Oy yhteyshenkilönään Ritva Leena Leinonen. Rahoitusta haetaan Kainuun liitolta.

Hankkeessa kapeaa kaivannaissektoriämme ja alueemme pk-toimintaa vahvistetaan tehostamalla jäte- ja sivuvirtapohjaisten materiaalien sekä cleantech -osaamisen tuotteistamista ja kaupallista. Rinnalle etsitään alueelle uutta osaamista soveltavan vesiosaamisen parista samalla alueen eri sektorien palvelutarjontaa kaivostoiminnan tarpeisiin kehittäen. Kestävän kaivannaistoiminnan toimenpiteiden ja osaajaintensiivisyyden esille nostamisen kautta hanke pyrkii tuomaan toimialan viestintään myönteisiä elementtejä ja siten myös vaikuttamaan alan sosiaaliseen hyväksymiseen ja kaivosmaakuntana Kainuun imagoon. Toiminnan synergiaa etsitään alueiden välisistä, kansallisista ja kansainvälisistä tki- ja osaamiskumppanuuksista. Hankkeen toimenpiteet vahvistavat alueen kilpailukykyä tukemalla teemaverkostojen muodostumista ja niiden osaamisen kaupallistamista ja sitä kautta yritystoimintaa uudistamalla ja erityisosajia nostamalla.

Hankkeessa on erityinen painotus yritysverkostojen teemallisella kehittämishä, erikoistumiseen perustuvalla kilpailukykyyn parantamisella, osaamisen tuotteistamisella innovatiiviseksi liiketoiminnaksi sekä yritysten kansainvälistymisvalmiuksien verkostomuotoisella parantamisella. Kainuun kaivosalan aktivointihanke tukee Kainuun kaivannaisalan kehittämissuohjelman (2009 – 2015) yleistavoitteita, mm. kainuulaisen kaivannaisteollisuuden syntymisen ja kasvamisen edistämistä kansainvälistymis-, teollisen ekologian- ja jatkuva parantamisen periaatteita noudattamalla. Hankkeella on myös vahva liittymäpinta Kainuun korkeakoulustrategiaan ja sitä tukevaan KKKS Kick-Off hankkeeseen, jonka puitteissa on nimetty omat osahankkeensa kaivannaisteollisuuden tuotekehitys- ja testauspalveluiden kehittämiseksi sekä kaivannaisteollisuuden korkeakoulutasoisen osaamisen kehittämiseksi Kainuussa.

Pk-sektorin liiketoimintapotentiaalin vahvistaminen kaivosteollisuuden parissa. Kainuun alueen yrityksillä on paljon osaamista myös kaivosteollisuuden tarpeisiin, muttei resursseja laajentaa toimintaa oman ydinliiketoiminnan ulkopuolelle. Kehittäjätoimijoilla olevan toimialatiedon, -osaamisen ja -verkostojen avulla yrityksille tarjotaan mahdollisuus kohdentaa palvelujaan kaivostoimialalle. Toisaalta alueelle kumuloituneen teknologiaosaamisen liikkeellelähdon esteenä

on ollut tuotteiden / sovellusten kohdepilotointien puuttuminen. Hanke vastaa edelliseen ongelmaan vuorovaikutteisen pilotointimallin sekä teknologiasparrauksen kautta. Valmistelun yhteydessä on kontaktoitu 26 kpl yrityksiä, joista yritysrahoitukseen osallistuu 20. Toimenpidetarkennukset, esimerkiksi innovaatiotyöpajat ja kaivoshankkeiden kilpailutusten kohdentaminen yrityksille, pohjaavat yritysten kanssa käytyjen keskustelujen kuluessa ilmenneisiin tarpeisiin. Kainuun kaivosalan aktivointihankkeen toimenpiteet tähtäävät alueen kaivosalan osaajakentän esille nostamiseen ja vahvistamiseen sekä osaajien työllistymismahdollisuuksien parantamiseen joko yksityishenkilöinä tai osana teemakohtaista asiantuntijaverkostoa. Tavoitteena on myös vahvistaa muiden sektorien toimijoiden liiketoimintamahdollisuuksia kaivosteollisuuden parissa uusia yhteistyömahdollisuuksia aktiivisesti etsien ja strategisia kumppanuuksia edistäen. Jätepohjaisten materiaalien ja ympäristötekniikan hallitun pilotoinnin ja julkisten toimijoiden prosessiin sitouttamisen myötä cleantech liiketoiminta vahvistaa jalansijaa alueella mahdollistaen uusien veturiyritysten kehittymisen Kainuuseen.

Hankkeessa rakennetaan vahva kaivososaajaverkosto ja sitä tukeva yhteistoimintamalli niin yritysten kuin niitä tukevien kehittämisorganisaatioiden pariin. Aktiivinen rajapintana toimiminen yrityskentän sekä avainsidosryhmien suuntaan varmistaa tavoitehakuisen yhteistyön sekä osaajien kohtaamisen ja palveluverkoston kasvamisen. Hanke synnyttää kysyntää toteutuksessa mukana olevan yritysverkoston ja innovaatiokumppaneiden osaamiselle, tuotteille ja palvelusovelluksille ja siten alueelle lisää liiketoimintaa, liikevaihtoa ja aluetalouden vaurautta.

Hankkeen toimenpiteet jakautuvat kolmeen työpakettiin:

1. Kainuun kaivososaamisen esille nostaminen - kaivosteollisuuden palveluyritysverkoston kokoaminen ja vahvistaminen, vesiosaamisen arvoketjun selvittäminen, mahdollisen muun teemapohjaisen osaamisen kartoitus ja yritysten kaivosalaan linkittyvän osaamisen tuoteistaminen
2. Vuorovaikutteiset pilotit
3. Kaivososaava Kainuu – viestintä, näkyvyys ja vaikuttaminen

Kainuun kaivosalan aktivointihankkeen välitön kohderyhmä käsittää kaivannaistoimialaan liittyvää osaamista tai tuotteita kehittäviä ja tarjoavia kainuulaisia pk-yritykset toimialaan katsomatta. Lisäksi kohderyhmää ovat start-up vaihetta lähestyvät innovaattorit. Välillinen kohderyhmä käsittää Kainuun TKI- ja kehittäjätoimijat ja oppilaitokset, sekä osaamisen kohdentamisesta hyötyvän Suomen kaivosteollisuuden ja sen sidosryhmät.

HANKKEEN TULOKSET

Hankkeen kaikissa toimenpiteissä pyritään siihen, että kehitettävät toimintamallit, tuotteet, palvelukonseptit ja verkostot hyödyttävät ennen kaikkea alueen pk-yrityksiä. Liiketoiminnaksi muunnettavissa oleva osaaminen kotiutetaan yrityksiin samalla yritysten liiketoiminta-osaamista vahvistaen.

Hankkeen toimenpiteiden odotetaan tuottavan seuraavat tulokset:

- Kainuuseen syntyy kaivosteollisuuden palveluyritysverkosto alueen vahvojen, eri toimialoja edustavien yritysten ympärille. Palveluyritysverkoston yhteistoimintamalli vakiintuu, verkosto kasvaa luontevasti täydentävää osaamista verkoston lisäarvoksi tuovien uusien yritysten kautta ja operaatioiden rinnalle löytyy myös tukeva asiantuntijaverkosto. Hankkeen tuloksena on myös tulevia verkostohankkeita palveleva verkostomuotoisen toiminnan prosessi.
- Alueen vesiosaamisen selvitystyön tuloksena syntyy vesiosaamisen hyödyntämisstrategia. Vesiosaajat alkavat järjestäytyä ja osaamista aletaan kasvattaa strategian jalkautushankkeiden ja -toimenpiteiden kautta.
- Alueen yritysten innovaatio- ja tuotteistamishalu aktivoituu, kaivosteollisuudelle / linkittyvälle alihankintateollisuudelle kohdennettava tarjonta kasvaa.
- Vuorovaikutteisen pilotointimallin avulla tuetaan uusia merkittäviä teknologiaratkaisuja markkinoille ja luodaan alueelle uutta teknologia liiketoimintaa. Pilotointien toimintamalli vakiintuu ja se sulautetaan sopivan (mahdollisesti osatoteuttaja-) organisaation alle systemaattisen toimintamallin juurruttamiseksi alueen kehittäjätoimijoiden pariin.
- Viestintätoimenpiteiden kautta kainuulaisen kaivososaamisen tietoisuus ja arvostus kasvaa. Yrityksille tarjoutuu merkittäviä uusia yhteistyö- ja liiketoimintamahdollisuuksia, ja niiden asiakaskontaktien määrä sekä liikevaihto kasvavat. Mediavierailujen myötä Kainuulainen kaivososaaminen näkyy alan tapahtumien lisäksi artikkeleissa ja julkaisuissa, sekä vaikuttamistoiminnan esille nostamana alan päättäjien silmissä.
- Kehittäjätoimijoiden painoarvo erilaisissa yhteistyöryhmissä kasvaa ja siten vaikuttamismahdollisuuden alueen edunvalvonnan kannalta paranevat.
- Osaajaintensiivisyyden ja yritysten aktiivisuuden kautta vaikutetaan myönteisesti alueen ja toimialan imago.

MITTARIT

- Hankkeessa mukana olevat yritykset (= kaivosteollisuuden palveluyritysverkosto), 20+ kpl
- Kainuun kaivosalan palveluyritysverkoston sisältö- ja tarjoamayhteenveto, 1 kpl

- Alueen vesiosaamisen kartoitus ja osaamisen hyödyntämisstrategia, 1 kpl
- Toteutetut tuotepilotit, 4 – 5 kpl
- Kaupallisille markkinoille ehtivät tuotteet, 2 kpl
- 1 uusi, vähähiilisyteen vaikuttava tuote (ympäristömittausratkaisu)
- 1 ei-uusi, eri toimialalle suunniteltu tuote monistetaan kaivosteollisuutta palvelevaksi
- Hankkeen kautta syntyvät työpaikat, 40 kpl
- Mukana olevien yritysten liikevaihdon kehitys, keskimäärin 10 - 15 %:n kasvu
- Yritysten hankkeen kautta saavuttama euromääräinen liikevaihto, 5 MEUR, josta realistinen hankekauden aikana kumuloituva odotusarvo on 40 % / 2 MEUR, loput vuoden 2020 loppuun mennessä. Noin 10 – 15 % liikevaihto-odotuksesta saavutettavan pilotoinnin sekä tuotteistamisen ja innovaatiotoiminnan aktivoiminnan kautta.

Hankkeen tuloksiin ja mittaritason indikaattoreihin sisällytetään suhdannevaraus, mikäli markkinatilanne heikkenee oleellisesti hankkeen rahoitushakemuksen jättämisen ajankohtaan suhteutettuna. On myös huomattava, ettei tuotekehityksen ja näkyvyyden aktivoiminnan toimenpiteet realisoitu yritysten liikevaihdoksi välittömästi.

Hankkeen suunniteltu toteutusaika on hakemuksen mukaan 1.1.2015-31.12.2017 ja kokonaiskustannusarvio on 750 000 €, johon haetaan TL EAKR ja valtion rahoitusta yhteensä 525 000 € (70 %).

Kainuun liiton hanketiimi käsitteli hankeasiaa kokouksessaan 11.2.2015 ja puolsi hankkeen rahoittamista.

Rahoitusryhmä käsitteli hankeasiaa kokouksessaan 13.2.2015 ja puolsi hankkeen rahoittamista.

MYR sihteeristö käsitteli hankeasiaa kokouksessaan 17.2.2015 ja puolsi hankkeen rahoittamista.

Erillinen liite

Lisätietoja asiasta antaa kehittämisjohtaja Jorma Teittinen, puh. 044 710 0859 ja/tai sähköpostitse osoitteella etunimi.sukunimi@kainuu.fi.

Maakuntajohtajan ehdotus:

Maakunnan yhteistyöryhmä (MYR) puoltaa hankkeen rahoittamista.

Hanke on EAKR -ohjelman mukainen ja toteuttaa Kainuun maakuntaohjelman kohtaa TL 1 Elinvoimainen ja uudistuva elinkeinoelämä, jota tukevista tavoitteista erityisesti osaamisen ja käytännönläheisen

innovaatiotoiminnan kehittäminen on hankkeen toimintojen lähtökoh-
tana. Hanke toteuttaa myös kestävään kaivannaistoimintaa peilaavia
älykkään erikoistumisen, osaamisen ja käytännönläheisen innovaa-
tiotoiminnan, uusiutuvien työpaikkojen ja yritysten sekä laajojen
synergioiden ja resurssitehokkaan yhteistyön tavoitteita.

Lisäksi tämä hanke liittyy myös äkillisen rakennemuutoksen
toimenpiteiden tavoitteisiin.

Hankkeen rahoitussuunnitelma:

EAKR ja valtion rahoitus TL 2	525 000 €
Kuntarahoitus Kainuun Etu Oy	150 000 €
Yksityinen rahoitus, hankkeeseen osallistuvat yritykset (20 kpl)	75 000 €
Yhteensä	750 000 €

Hankkeen kokonaiskustannusarvio:

Palkkakustannukset	461 215 €
Ostopalvelut	178 092 €
Flat rate 24 %	110 693 €
Yhteensä	750 000 €

Maakunnan yhteistyöryhmä (MYR):

Puollettiin esityksen mukaisesti.

Asta Tolonen esteellisenä ei osallistunut tämän pykälän käsittelyyn.
Puheenjohtajana tässä pykälässä toimi Eila Aavakare.